

ECSED401 Πρώιμη Παρέμβαση σε Αναπτυξιακά Προβλήματα

Τίτλος μαθήματος:	Πρώιμη Παρέμβαση σε Αναπτυξιακά Προβλήματα		
Κωδικός:	ECSED401		
Κατηγορία:	Υποχρεωτικό		
Επίπεδο:	Προχωρημένο		
Έτος σπουδών:	4 ^ο		
Εξάμηνο:	Χειμερινό ή Εαρινό		
ECTS:	6		
Όνομα διδάσκουσας:	Δρ. Χρύσα Νίτσιου & Δρ. Όλγα Λύρα		
Σκοπός και στόχοι μαθήματος	<p>Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές και φοιτήτριες μία εισαγωγή σε ζητήματα πρώιμου εντοπισμού και παρέμβασης σε περιπτώσεις αναπτυξιακών προβλημάτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Το μάθημα ξεκινά από μία εισαγωγή σε βασικούς όρους του επιστημονικού πεδίου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ενώ δίνεται έμφαση στη σημασία της πρώιμης παρέμβασης. Ακόμη, οι φοιτητές εισάγονται σε κατηγορίες ειδικών αναγκών με έμφαση στο ρόλο της πρώιμης παρέμβασης και σε εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αποτελεσματική διδασκαλία των παιδιών αυτών στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.</p>		
Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:	<p>Με το πέρας του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν βασική ορολογία του επιστημονικού πεδίου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. 2. Να αξιολογούν το ρόλο, τη σημασία και την εφαρμογή υπηρεσιών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στην Κύπρο. 3. Να αξιολογούν την σημασία του πρώιμου εντοπισμού διαταραχών και της πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. 4. Να γνωρίζουν τη φύση και τα χαρακτηριστικά των πολυπληθέστερων κατηγοριών αναπηρίας ή/ και ειδικών αναγκών και, ακόμη, να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά παιδιών με: <ol style="list-style-type: none"> α. Αισθητηριακές διαταραχές β. Κινητικές δυσκολίες γ. Δυσκολίες στη μάθηση δ. Νοητικές αναπηρίες ε. Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) στ. Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με/ χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) ζ. Χαρισματικότητα/ ταλέντα 5. Να εφαρμόζουν διδακτικές στρατηγικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την αποτελεσματική διδασκαλία των παιδιών με αναπτυξιακές δυσκολίες και ειδικές ανάγκες. 		
Μέθοδοι Διδασκαλίας:	<ul style="list-style-type: none"> • Διάλεξη από τη διδάσκουσα (χρήση Power Point). • Συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια της τάξης. • Μελέτη και συζήτηση άρθρου στη τάξη. • Μελέτη και συζήτηση περιπτώσεων. 		
Προ-απαιτούμενα:	Κανένα	Συν-απαιτούμενα:	Κανένα

Περιεχόμενο
μαθήματος:

ΜΕΡΟΣ Α: Ορολογία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και κυπριακή πραγματικότητα. Ο ρόλος της πρώιμης παρέμβασης.

Ενότητα 1: Εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση

- Αποσαφήνιση βασικών όρων, όπως:
  - Αναπηρία
  - Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση
  - Ειδικές ανάγκες
  - Φιλοσοφικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές ανάγκες: Διαχωρισμός, ένταξη, ενιαία εκπαίδευση ('Σχολείο για Όλους').

Ενότητα 2: Ιστορική εξέλιξη της Ειδικής Εκπαίδευσης διεθνώς και στην Κύπρο

- Αναφορά σε ιστορικές φάσεις και εξελίξεις-ορόσημα που περιγράφουν την αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία στο πέρασμα των αιώνων σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Κατανόηση της εξέλιξης του πεδίου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης σε συνδυασμό με το ιστορικό πλαίσιο και τις κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο.

Ενότητα 3: Σύγχρονη κυπριακή νομοθεσία (Ν. 113(Ι)/1999)

- Μελέτη του σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου ένταξης στην Κυπριακή Δημοκρατία – “Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος 113(Ι)/ 1999»:
  - Διαδικασίες εντοπισμού, διάγνωσης και αξιολόγησης
  - Πλαίσια φοίτησης
  - Κατάρτιση ατομικού προγράμματος εκπαίδευσης
  - Δίκτυα συνεργασίας

Ενότητα 4: Πρώιμη παρέμβαση

- Ορισμός, βασικές αρχές, στόχοι και οφέλη πρώιμης παρέμβασης.
- Πρώιμος εντοπισμός.
- Η σημασία του πρώιμου εντοπισμού αναπτυξιακών δυσκολιών στην προσχολική ηλικία.
- Οικογένεια και πρώιμη υποστηρικτική παρέμβαση.
- Πρώιμη παρέμβαση στο επίπεδο του νηπιαγωγείου.

ΜΕΡΟΣ Β: Αναπτυξιακές δυσκολίες και πρώιμη παρέμβαση.

Ενότητα 5: Αισθητηριακά προβλήματα: Προβλήματα όρασης

- Ο ορισμός και τα αίτια των προβλημάτων όρασης.
- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε προβλήματα όρασης.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με προβλήματα όρασης και η επίδρασή τους στην κοινωνικοποίηση και τη μάθηση στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με προβλήματα όρασης στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 6: Αισθητηριακά προβλήματα: Προβλήματα ακοής

- Ο ορισμός και τα αίτια των προβλημάτων ακοής.

- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε προβλήματα ακοής.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με προβλήματα ακοής και η επίδρασή τους στην κοινωνικοποίηση και τη μάθηση στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με προβλήματα ακοής στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 7: Κινητικές δυσκολίες

- Ο ορισμός και τα αίτια των κινητικών δυσκολιών.
- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε κινητικές δυσκολίες.
- Ανάλυση κινητικών δυσκολιών: εγκεφαλική παράλυση και άλλες κινητικές αναπηρίες.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με προβλήματα ακοής στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 8: Νοητικές αναπηρίες

- Ο ορισμός και οι κατηγορίες των νοητικών αναπηριών.
- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε νοητική αναπηρία.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με νοητική αναπηρία και η επίδρασή τους στην κοινωνικοποίηση και τη μάθηση στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με νοητική αναπηρία στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 9: Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)

- Ο ορισμός και οι τύποι διαταραχών αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ).
- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά με ΔΑΦ.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με ΔΑΦ και η επίδρασή τους στην κοινωνικοποίηση και τη μάθηση στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με ΔΑΦ στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 10: Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με/ χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ)

- Ο ορισμός και τα αίτια της Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής με/ χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ).
- Οι στόχοι της πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά με ΔΕΠ-Υ.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με ΔΕΠ-Υ και η επίδρασή τους στην κοινωνικοποίηση και τη μάθηση στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου.
- Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με ΔΕΠ-Υ στο νηπιαγωγείο.

Ενότητα 11: Χαρισματικότητα/ ιδιαίτερα ταλέντα

- Ο ορισμός της χαρισματικότητας και των ιδιαίτερων ταλέντων.
- Γνωστικά, μαθησιακά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά των παιδιών με χαρισματικότητα.

	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή αποτελεσματικών διδακτικών πρακτικών και περιβαλλοντικών προσαρμογών για παιδιά με χαρισματικότητα στο νηπιαγωγείο.
<p>Βιβλιογραφία:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Heward, W. (2011). <i>Παιδιά με ειδικές ανάγκες, μια εισαγωγή στην ειδική εκπαίδευση</i> (Επιμ. Α. Δαβάζογλου & Κ. Μ. Κόκκινος, μτφρ. Χ. Λυμπεροπούλου). Αθήνα: Τόπος (Πρωτότυπη έκδοση, 2009). • Καραχρήστου, Η., & Κεφάλα, Β. (2020). Δυσκολίες που προκαλεί το τρέχον ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στα χαρισματικά παιδιά και προτάσεις αντιμετώπισής τους. <i>Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης</i>, 8, 435-444. • Κορνηλάκη, Αικ., Κυπριωτάκη, Μ., & Μανωλίτσης, Γ. (2010). <i>Πρώιμη Παρέμβαση: Διεπιστημονική Θεώρηση</i>. Αθήνα: Πεδίο. • Σούλης, Σ.Γ. (2008). <i>Ένα Σχολείο για Όλους, από την έρευνα στην πράξη. Παιδαγωγική της Ένταξης</i>. Τόμος Β'. Αθήνα: Gutenberg. • Στασινός, Δ. (2016). <i>Η Ειδική Εκπαίδευση 2020 (plus)</i>. Για μια Συμπεριληπτική ή Ολική Εκπαίδευση στο Νέο-ψηφιακό σχολείο με Ψηφιακούς πρωταθλητές.
<p>Συμπληρωματική βιβλιογραφία:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Buzhardt, Z., Wallisch, A., Irwin, D., Boyd, B., Salley, & Jia, F. (2021). Exploring Growth in Expressive Communication of Infants and Toddlers With Autism Spectrum Disorder. <i>Journal of Early Intervention</i>. https://doi.org/10.1177/1053815121995578 • Steed, E. A., Phan, N., Leech, N. & Charlifue-Smith, R. (2021). Remote Delivery of Services for Young Children With Disabilities During the Early Stages of the COVID-19 Pandemic in the United States. <i>Journal of Early Intervention</i>. https://doi.org/10.1177/10538151211037673 • Κασσιανός, Π. (2016). Ενιαίο Σχολείο. Μια πρόταση για τη συνεκπαίδευση. <i>Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης</i>, 2015(1), 616-621. • Κυδωνιάτου, Ε., Ανδριώτου, Σ., & Δροσινού, Μ. (2011). Προγράμματα Πρώιμης Παρέμβασης σε νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής. Ένα παράδειγμα από τα νηπιαγωγεία της Μυτιλήνης. <i>Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων</i>, 17, 182-198. • Νάνου, Α., & Αναγνωστοπούλου, Ε. (2001). Πρώιμη παρέμβαση σε παιδιά που βρίσκονται σε επικινδυνότητα για σχολικές δυσκολίες. Στο Μ. Τζουριάδου (Επιμ.) <i>Πρώιμη Παρέμβαση. Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές</i> (308-326). Θεσσαλονίκη: Προμηθέας • Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες. • Σούλης, Σ. Γ., & Φλωρίδης, Θ. (2008). Χαρισματικοί και ταλαντούχοι μαθητές: Εντοπισμός, διάγνωση και εκπαιδευτική υποστήριξη. Στο Ε.

	Τζελέπη-Γιαννάτου (Επιμ.). <i>Θέματα διαχείρισης προβλημάτων σχολικής τάξης</i> , 82-95.
Προγραμματισμένες δραστηριότητες και μεθοδολογία:	<ul style="list-style-type: none"> • Διάλεξη από τη διδάσκουσα (χρήση Power Point). • Συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια της τάξης. • Μελέτη και συζήτηση άρθρου στη τάξη. • Μελέτη και συζήτηση περιπτώσεων. • Χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-learning του Πανεπιστημίου ως υποστηρικτικού διδακτικού μέσου στο μάθημα.
Τρόποι και κριτήρια αξιολόγησης:	<p>Ατομική Εργασία 10%</p> <p>Ενδιάμεση Εξέταση 30%</p> <p>Τελική Εξέταση 60%</p>
Γλώσσα διδασκαλίας:	Ελληνική